

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

*ijtimoiy-igʻtisodiy, innovatsion texnik,
fan va taʼlimga oid ilmiy-amaliy jurnal*

2026-YIL

SENTYABR / 9-SON, II-QISM

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.us/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

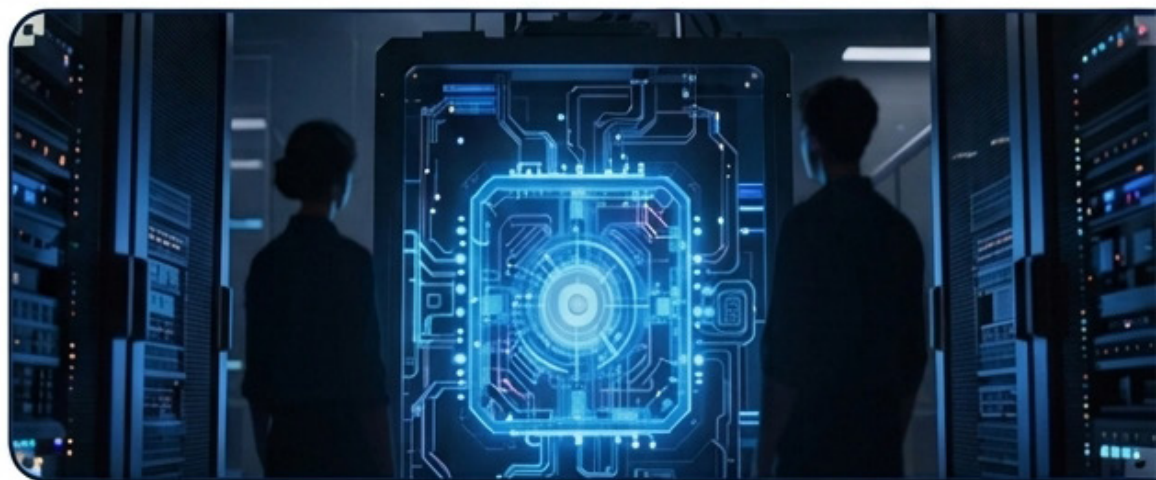
08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google
Scholar

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

OpenAIRE

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
ИМЕНИ Ф.Р. РАЕКАНОВА
ФИЗИКО-МАТЕМАТИЧЕСКИЕ НАУКИ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, sentyabr.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKINI ERTA ANIQLASH TIZIMINI SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	9
Kobilova Ozoda Abdishukur qizi	
BUYUK BRITANIYA STARTAP EKOTIZIMINI BOSHQARISH MODEL VA O'ZBEKISTON UCHUN SABOQLAR.....	15
Sodiqov Elmurod Shomurod o'g'li	
ФИНАНСОВЫЕ ОГРАНИЧЕНИЯ АГРОБИЗНЕСА, РЕФОРМА ИНСТИТУТА НЕПЛАТЁЖЕСПОСОБНОСТИ И ГЕОГРАФИЯ СЕЛЬСКОЙ БЕДНОСТИ: УЗБЕКИСТАН, 2015–2025 ГОДЫ.....	21
Адилов Шерзот Шамильевич	
AHOLI DAROMADLARI VA ISTE'MOL XARAJATLARINI TADQIQ ETISHNING ZAMONAVIY EKONOMETRIK YONDASHUVLARI	30
Farmonov Dilshod Po'latovich	
SUN'IY INTELLEKT TRANSFORMATSIYASI SHAROITIDA INSON KAPITALIGA QO'YILADIGAN KOMPETENSIYAVIY TALABLARNING O'ZGARISHI: XALQARO TENDENSIYALAR VA O'ZBEKISTON UCHUN USTUVOR YO'NALISHLAR	36
Durdona Davletova	
KICHIK BIZNES SOHASIDA INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISH VA MEHNAT MUNOSABATLARINI TARTIBGA SOLISH OMILLARI, USULLARI HAMDA FUNKSIYALARI	56
Ulug'muradova Nodira Berdimuradovna	
O'ZBEKISTONDA YAKKA TARTIBDAGI TADBIRKORLARNI SOLIQQA TORTISHNING AMALDAGI MEKANIZMI.....	61
Erxanov Muxammadjon Absayitovich	
BOSHQARUV TIZIMIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY MEKANIZMLARI.....	68
Safarov Shohboz Vahob o'g'li	
EVALUATION OF THE PHYTOREMEDIATION POTENTIAL OF AZOLLA CAROLINIANA FOR THE REMOVAL OF TOXIC METALS FROM INDUSTRIAL EFFLUENTS	72
Azimov Shavkat Shuxratovich	
STABLE CEMENT COMPOSITES BASED ON WASTE TIRE RUBBER AND FLY ASH	78
Daminov Oybek, Egamberdiyev Elmurod, Xoliqulov Odiljon	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA ISHLAB CHIQARILGAN MAHSULOTLARNING EKSPORT SALOHİYATINI BAHOLASH.....	85
Xikmatullayeva Nargiza Jamoliddin qizi	
CO-LOCATED SMALL MODULAR REACTORS AS AN ALTERNATE AC POWER SOURCE FOR LARGE NUCLEAR UNITS UNDER REGIONAL GRID CASCADING CONDITIONS: A DESIGN-BASIS ASSESSMENT FOR UZBEKISTAN	90
Turaeva Dilnavoz	
YO'LOVCHI TASHISH TRANSPORTINI BARQAROR IQTISODIYOTGA ULUSHINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH USULLARI.....	96
Dilshod Karimboyev	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И АКТУАЛЬНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭЛЕМЕНТОВ НАЦИОНАЛЬНОЙ МОДЫ НА ТУРИСТИЧЕСКОМ РЫНКЕ УЗБЕКИСТАНА	102
Юсупова Мохинур Фарход кизи	
АДАПТИВНОЕ РАЗВИТИЕ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ КАК ФАКТОР КАЧЕСТВЕННОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ ЭНЕРГОПЕРЕХОДА.....	110
Аллаева Гульчехра Жалгасовна	

ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ ИНСТРУМЕНТОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ПОВЕДЕНИЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ	121
Икрамова Нодира Бурхон кизи	
XONDIZA KONI POLIMETALL RUDALARINING MINERALOGIK VA TEXNOLOGIK XUSUSIYATLARINI TADQIQ ETISH.....	128
Abdisoatov Sardor, Axmatov Sobir, Eshnazarov Mustafo	
MALAKALI MUTAXASSISLAR TAYYORLASHDA TA'LIM-INNOVATSION RIVOJLANISHNING MOHIYATI VA UNING NAZARIY ASOSLARI	133
Temirova Shalola Erkinovna	
BENZIN TARKIBIDAGI KISLOROD MIQDORINI ANIQLASH: TAHLIL USULLARI VA ULARNING AMALIY AHAMIYATI	138
To'xtayev Nozim Nazir o'g'li	
EKSTRAKSIYA JARAYONI PARAMETRLARINING ERITUVCHILARNING EKSTRAKSION QOBILIYATIGA BOG'LIQLIGI	142
G'aybullayev Saidjon Abdusalimovich	
THE ROLE OF CHATBOTS IN EDUCATION AND THEIR APPLICATION	150
Hamroyev Bobirjon Bahritdinovich	
KICHIK BIZNES VA UNING MILLIY IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANISHIDAGI O'RNI.....	156
Xolmirzayev Abdulxamid Xapizovich	
KO'P QATLAMLI SFERIK QOBIQNING QOVUSHQOQ-ELASTIK MUHITDAGI XOS (ERKIN) TEBRANISHLARI	161
Jalolov Farruh Baxshulloyevich	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINI ELEKTR ENERGETIKA TIZIMIGA INTEGRATSIYALASH VA ELEKTR TA'MINOTI BARQARORLIGINI OSHIRISH	168
Jafarov Sobir Talab o'g'li	
SENTINEL-1 PSINSAR TEXNOLOGIYASI ASOSIDA QALMOQQIR OCHIQ KARYERI BORTLARINING DEFORMATSIYASINI SUN'IY YO'LDOSH ORQALI MONITORING QILISH	173
Usmonov Firdavs Ro'zimurod o'g'li	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT XARIDLARINI TASHKIL ETISHNING AMALDAGI MEKANIZMI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	181
Kurbonbekov Sardorbek Ravshanovich	
АНАЛИЗ ДИНАМИКИ, СТРУКТУРЫ И ТЕНДЕНЦИЙ РАЗВИТИЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ УЗБЕКИСТАНА.....	190
Умаров Улугбек Унарович	
O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA IJTIMOY FAROVONLIK VA YASHASH SHAROITLARINI BAHOLASHNING KOMPLEKS YONDASHUVI	197
Jamolov Mirzabek Mirjalil o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	202
Shokirov Shoxruxmirzo Baxtiyorjon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA AKSIZ SOLIG'I STAVKALARINING BIR XILDA OSHIRILISHINING FISKAL, ISTE'MOL VA TAQSIMLANISHGA TA'SIRI.....	208
Musurmonov Sherzod Yusupovich	
DEVELOPING A CONCEPTUAL MODEL OF A MARKETING MECHANISM FOR ATTRACTING APPLICANTS	217
Umarov Shuhrat Bahodir o'g'li	
ELEKTRON SAVDO XIZMATLARINING SOTSIAL-IQTISODIY MAZMUNI VA IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI	230
Ulugmurodov Farxod Faxriddinovich	
DISPERS SISTEMALARINING TURLARI VA ULARNINGYO'L BITUMLARINING XOSSALARIGA TA'SIRINI TADQIQ QILISH	235
Abdullayeva Shoxista Shuxratovna, Adizov Bobirjon Zamirovich	

ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ.....	240
Нуруллаева Гулнара Коптлеуовна	
DAVLAT TIBBIYOT TASHKILOTLARIDA MOLIVAVIY HISOBOTLARNING AXBOROT IMKONIYATLARI (EKONOMETRIK MODELLAR ORQALI BAHOLASH)	245
Kuliboyev Azamat Shonazarovich	
MOLIVAVIY SAVODXONLIK VA AHOLINING TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA JALB ETILISHINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	253
Obilov Mirkomil Rashidovich	
IJTIMOIIY TADBIRKORLIKNI DAVLAT TOMONIDAN MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHNING XORIJIY MODELLARI: QIYOSIY TAHLIL	260
Yerjanov Shohrux Kabil o'g'li	
DAVLAT SUBSIDİYALARINI BOSHQARISH JARAYONLARINI RAQAMLASHTIRISH VA XALQARO RAQAMLI INTEGRATSIYA ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	266
Hasanov To'liqin Axmatovich	
СПЕКТРОСКОПИЧЕСКИЕ ПРОЯВЛЕНИЯ ЭКСИТОННОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПРИ САМОАГРЕГАЦИИ МОЛЕКУЛ РИБОФЛАВИНА	272
Г.К. Касимова	
QAZIB OLINAYOTGAN ENG YIRIK VA RUDA KONLARINING GEODINAMIK SHAROITLARINI TAHLIL QILISH.....	277
Qo'shshayev Uchqun Quvvatovich	
KO'P O'LCHAMLI BESSEL OPERATORLARIGA ASOSLANGAN LAPLAS-BESSEL DIFFERENSIAL OPERATORINING FORMAL O'Z-O'ZIGA QO'SHMALIGI VA BIR JINSILIK XOSSALARI HAQIDA.....	282
Jo'rayev Shaxzod Shuhratjon o'g'li	
NUQTAVIY BOG'LANISHLAR VA BIRIKTIRILGAN MASSALARGA EGA VISKOELASTIK PLASTINA-QOBIQ TIZIMLARINING ERKIN TEBRANISHLARINI VARIATION-SPEKTRAL TAHLIL QILISH.....	287
Homidov Farhod Faxridinovich	
ELEKTROTEKNIK TIZIMLARINING METROLOGIK TA'MINOTINI RAQAMLI MONITORING VA INTELLEKTUAL DIAGNOSTIKA ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	297
Sanayeva Gulsun Baxtiyorovna	
MUHANDISLIK MASALALARINI YECHISHDA CAD VA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	302
Rustamov Erkin Tohirovich	
ENERGETIKA TIZIMLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING BARQAROR RIVOJLANISHDAGI ROLI.....	307
Xafizov Islom Ikramovich	
QANDLI DIABET KASALLIGINING POPULYATSIYADA TARQALISH ZANJIRI VA DINAMIK KO'RSATKICHLARINING MATEMATIK-STATISTIK TAHLILI	314
G'aniyev Qodirjon Qahramon o'g'li	
QURILISH SOHASIDAGI KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIGA INVESTITSİYALARNI JORIY ETISH MEXANIZMLARI	319
Yunusov Abduvoxid Abdulkarimovich	
MEVA SHARBATLARINI INFRAQIZIL SPEKTROSKOPIYA (IR/FTIR) USULIDA TAHLIL QILISH VA XEMOMETRIK MODELLASH ORQALI SIFAT KO'RSATKICHLARINI BAHOLASH.....	326
Ibragimov Ulug'bek Muradilloevich	
TO'LDIRUVCHILI UCH QATLAMLI QOVUSHQOQ-ELASTIK PLASTINKALARDA TO'LQIN TARQALISHI VA DINAMIK JARAYONLARNING SONLI TAHLILI	333
Narzulloyev Muxammad Azamatovich	
СВЕРХБЫСТРОЕ УПРАВЛЕНИЕ НАМАГНИЧЕННОСТЬЮ В КОМБИНИРОВАННЫХ СТАТИЧЕСКОМ И ВЫСОКОЧАСТОТНОМ МАГНИТНЫХ ПОЛЯХ	339
Н.Н.Миржонова	

SUN'IIY INTELLEKT ASOSIDA AXBOROT TIZIMLARIDA MA'LUMOTLARNI QAYTA ISHLASH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	345
Aslonov Qodir Ziyodullayevich	
ОБОСНОВАНИЕ ГОРНОТЕХНИЧЕСКОГО ЭТАПА РЕКУЛЬТИВАЦИИ РУДНЫХ КАРЬЕРОВ	350
Турсунов Баходир Джунайдуллаевич	
DAVLAT XARIDLARI SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	356
Kurbonbekov Sardorbek Ravshanovich	
LOGISTIKA XARAJATLARINI SHAKLLANTIRISH VA BOSHQARISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI... ..	365
Rashidov Uchqun Ro'zimurod o'g'li	
O'ZBEKISTONDA ORGANIK MAHSULOTLAR EKSPORTINI RIVOJLANTIRISH VA XALQARO BOZORGA CHIQUISH MASALALARI TAHLILI.....	369
Berdiyev Samariddin Raxmatovich	
FACTORS DETERMINING THE LEVEL OF ESG MANAGEMENT IN THE BANKING SYSTEM OF UZBEKISTAN	374
Abdullaeva Sanemkhan Isayevna	
O'ZBEKISTONDA INFLYATSIYA MAQSADLASHI REJIMI: SAMARADORLIGI, MUAMMOLARI VA 2026-YILGA YANGILANGAN PROGNOZ TAHLILI.....	381
Inobatov Abror Boshlarovich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARINING EKSPORT SALOHİYATINI BOSHQARISHDA EKSPORTNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH IMKONIYATLARI	388
Humoyun Qodirov	
TURIZM INFRATUZILMASINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	394
Zuparova Nargiza, Yusupov Saidvali	
OILAVIY BIZNESDA STRATEGIK NAZORAT VA FAOLIYAT SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH	400
Mirdjalilova Dildora, Mumindjanov Ulug'bek	
MA'LUMOTLAR TAHLILI ASOSIDA KORXONALARDA XODIMLARNI RAG'BATLANTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	406
Masharipov Jasur Rozmedovich	
XUSUSIY TIBBIY XIZMATLAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA DAVLAT TOMONIDAN QO'LLANILADIGAN IQTISODIY VOSITALAR	411
To'xtayev Umidjon Shuhrat o'g'li	
AUDITORLIK TASHKILOTLARINING MOLİYAVIY NATIJALARI ASOSIDA XIZMAT KO'RSATISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH	417
Murodova Dilfuza Jalolovna	
PAXTA XOMASHYOSINING NAMLIK MIQDORINING DASTLABKI ISHLOV BERISH JARAYONI SAMARADORLIGIGA TA'SIRINI TADQIQ ETISH	423
Chorshanbiyeva Mehriniso Rustam qizi	
MOLİYAVIY HOLAT TO'G'RISIDAGI HISOBOTNI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TRANSFORMATSIYA QILISHNING ILMIY-AMALIY USLUBIYOTI.....	428
Bekberganova Farangiz Birodar qizi	
BUXORO NEFTNI QAYTA ISHLASH ZAVODIDA NEFTNI ATMOSFERALI HAYDASH QURILMASIDA TEXNOLOGIK MUHIT AGRESSIVLIGINI, KIMYOVIY REAKSIYALAR VA KORROZIYA MEXANIZMLARINI TADQIQ ETISH.....	434
Murodov Malikjon Negmurodovich	
JAHON OLIY TA'LIM TIZIMIDA MOLİYAVIY BOSHQARUVNING SHAKLLANISH BOSQICHLARI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	438
M.M. Tashhodjaev	
INNOVATSION IQTISODIYOT TUSHUNCHASI VA UNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	444
Abduqaxorov Bekzod O'tkir o'g'li	

ENERGIYA MANBALARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING ENERGIYA ISTE'MOLI XAVFIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH.....	450
Egamberdiyeva Mardona Komiljon qizi	
SAVDO XIZMATLARIDA SIFATLI BANDLIKNI EKONOMETRIK PROGNOZLASH.....	454
Kuchaboyev Ruslan Tellayevich	
O'QUV AUDITORIYALARIDA KOMPYUTERLI KO'RISH VA CHUQUR O'RGANISH ALGORITMLARI YORDAMIDA TALABALAR ISHTIROKI VA XULQ-ATVORINI AVTOMATLASHTIRILGAN TAHLIL QILISH.....	458
Melibayeva Xilolaxon Numonjon qizi	
O'QUV AUDITORIYALARIDA KOMPYUTERLI KO'RISH VA CHUQUR O'RGANISH ALGORITMLARI YORDAMIDA TALABALAR ISHTIROKI VA XULQ-ATVORINI AVTOMATLASHTIRILGAN TAHLIL QILISH.....	464
U. Z. Narmuradov	
DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARDA KORPORATIV SHAFFOFLIKNI BAHOLASH VA OSHIRISHNING INSTITUTSIONAL MEKANIZMLARI	472
Maxkambayeva Feruza Maxamadjanovna	
ТРАНСАКЦИОННЫЕ ИЗДЕЖКИ ЭКСПОРТНО-ОРИЕНТИРОВАННЫХ ПРОИЗВОДИТЕЛЕЙ КАК ФАКТОР ИХ МЕЖДУНАРОДНОЙ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ.....	489
Нишанова Зулхаё Бахромжон кизи	
QUYOSH KONSENTRATORI ASOSIDA KO'P FUNKSIYALI ENERGIYA SAMARADOR QURITISH TIZIMINI ISHLAB CHIQUISH	497
Mardonov Nodirbek Aziz o'g'li	
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ АУТСОРСИНГА ИТ-УСЛУГ В ЦЕЛЯХ ПОВЫШЕНИЯ УРОВНЯ ЗАНЯТОСТИ НАСЕЛЕНИЯ И СНИЖЕНИЯ УРОВНЯ БЕДНОСТИ	502
Назаров Зиёвуддин Шарофиддинович	
QURILISH SANOATI KORXONALARI BARQAROR RIVOJLANISHINING IQTISODIY MOHIYATI VA NAZARIY YONDASHUVLARI	507
Xalilova Aziza Rustamovna	
QURILISH KORXONALARINING EKSPORT SALOHİYATI VA EKSPORT FAOLIYATINI QO'LLAB-QUVVATLASH SAMARADORLIGI.....	513
Mirzayeva Xulkar Abduladjon qizi	
QUDUQ CHUQURLIGINI IKKI CHASTOTALI AKUSTIK O'LCHASH ANIQLIGINI BAHOLASH.....	519
Axmedjanov Ildar Ravilevich	
PAHTA LINTINI TASHUVCHI VA TOZALOVCHI VINTLI KONVEYERLARNING KINEMATİK TAHLILI	524
Yuldashev Kozimjon, Xayitboyev Qudratbek	
YASHIL BUXGALTERIYA HISOBI OBYEKTLARINI SHAKLLANTIRISH VA ULARNING MOLİYAVIY HISOBOT BILAN INTEGRATSIYASI: OKMK AJ MISOLIDA.....	530
Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li	
INVESTITSIYA LOYIHALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH: DINAMİK KO'RSATKICHLAR VA XAVFNI HISOBGA OLUVCHI KOMPLEKS USLUBIYOT	536
Madatov Jahongir Axatovich	
РОЛЬ ГОСУДАРСТВА В ОБЕСПЕЧЕНИИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА И РАЗВИТИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	544
Тарават Абдул Салам	
MINTAQALARNI STRATEGİK RIVOJLANTIRISHDA INFRATUZILMAVIY TA'MINLANGANLIKNING IQTISODIY NATIJALARGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	552
Ernazarova Nilufar Nozimjonovna	
JAMOAT TRANSPORTI KORXONALARI RIVOJLANISH STRATEGIYASINI AMALGA OSHIRISHDA TIZIMLI-KOMPLEKS KONSEPSIYANI ISHLAB CHIQUISH	558
Berdiyorov Temur Azamatovich	

JAMOAT TRANSPORTI KORXONALARI RIVOJLANISH STRATEGIYASINI AMALGA OSHIRISHDA TIZIMLI-KOMPLEKS KONSEPSIYANI ISHLAB CHIQISH

Berdiyev Temur Azamatovich

Jizzax politexnika instituti

Iqtisodiyot va menejment kafedrası dotsenti, i.f.f.d. PhD.

Annotatsiya. Maqolada jamoat transporti korxonalarining rivojlanish strategiyasini amalga oshirishga qaratilgan tizimli-kompleks konsepsiya nazariy jihatdan ishlab chiqildi. Ilmiy adabiyotlar, me'yoriy hujjatlar va statistik ma'lumotlar tahlili asosida strategik, operatsion, moliyaviy hamda mijozga yo'naltirilgan quyi tizimlar ajratildi. Ularning o'zaro bog'liqligi maqsadlar, resurslar, xizmat sifati va shartnomaviy majburiyatlar orqali izohlandi. Har bir quyi tizim uchun baholash ko'rsatkichlari taklif etilib, monitoring natijalarini keyingi boshqaruv qarorlarida hisobga olish tartibi bayon qilindi. Konsepsiyani tayyorlash, joriy etish va nazorat qilish bosqichlari belgilandi. Korxonalar faoliyatida iqtisodiy samaradorlik va yo'lovchilar ehtiyojlarini muvofiqlashtirish imkoniyatlari ko'rib chiqildi. Strategik maqsadlarni kundalik faoliyat bilan bog'lash, mas'uliyatni taqsimlash va yo'lovchilar bahosidan foydalanish bo'yicha uslubiy takliflar shakllantirildi.

Kalit so'zlar: jamoat transporti, rivojlanish strategiyasi, tizimli-kompleks yondashuv, strategik boshqaruv, xizmat sifati, iqtisodiy samaradorlik, monitoring, yo'lovchilar ehtiyojlari.

Аннотация. В статье теоретически разработана системно-комплексная концепция, направленная на реализацию стратегии развития предприятий общественного транспорта. На основе анализа научной литературы, нормативных документов и статистических данных выделены стратегическая, операционная, финансовая и клиентоориентированная подсистемы. Их взаимосвязь объясняется через цели, ресурсы, качество обслуживания и договорные обязательства. Для каждой подсистемы предложены показатели оценки и изложен порядок учета результатов мониторинга при принятии последующих управленческих решений. Определены этапы разработки, внедрения и контроля концепции. Рассмотрены возможности согласования экономической эффективности и потребностей пассажиров в деятельности предприятий. Сформулированы методические предложения по обеспечению связи стратегических целей с повседневной деятельностью, распределению ответственности и использованию оценок пассажиров.

Ключевые слова: общественный транспорт, стратегия развития, системно-комплексный подход, стратегическое управление, качество обслуживания, экономическая эффективность, мониторинг, потребности пассажиров.

Abstract. The article theoretically develops a systematic and comprehensive concept aimed at implementing the development strategy of public transport enterprises. Based on an analysis of scientific literature, regulatory documents, and statistical data, strategic, operational, financial, and customer-oriented subsystems are identified. Their interrelationships are explained through objectives, resources, service quality, and contractual obligations. Evaluation indicators are proposed for each subsystem, and the procedure for incorporating monitoring results into subsequent management decisions is described. The stages of developing, implementing, and controlling the concept are defined. The possibilities of coordinating economic efficiency and passenger needs in the activities of enterprises are examined. Methodological proposals are formulated for linking strategic objectives with daily operations, allocating responsibility, and using passenger evaluations.

Keywords: public transport, development strategy, systematic and comprehensive approach, strategic management, service quality, economic efficiency, monitoring, passenger needs.

KIRISH

Korxonaning uzoq muddatli ustunligi mavjud resurslarning o'zi bilan emas, ularni o'zgaruvchan sharoitga moslashtira olish qobiliyati bilan belgilanadi. Dinamik qobiliyatlar nazariyasiga ko'ra, bunday moslashuv imkoniyatlarni sezish, ulardan foydalanish va resurs bazasini qayta tuzish jarayonlarida namoyon bo'ladi hamda korxonaning avvalgi rivojlanish yo'li bilan chegaralanadi [1]. Jamoat transporti korxonasi uchun ushbu qoida strategiyani bir marta tasdiqlanadigan hujjat emas, doimiy takomillashib boradigan boshqaruv konturi

sifatida qarashni talab qiladi.

Strategiyaning mazmuni faoliyat turlarining o'zaro muvofiqligi orqali ochiladi. Strategik pozitsiyalash konsepsiyasiga muvofiq, raqobat ustunligi alohida tadbirlarning har biri emas, ularning bir-birini kuchaytiradigan tizim sifatida tuzilishi natijasida yuzaga keladi [2]. Transport korxonasida harakat jadvali, parkni yangilash, tarif siyosati va mijozlar bilan ishlash bir-biriga bog'lanmagan holda olib borilsa, har bir yo'nalishdagi yaxshilanish umumiy natijada to'liq aks etmaydi.

Xizmat sohasining iqtisodiy tabiati qo'shimcha shart qo'yadi. Xizmat-dominant mantiqqa ko'ra, qiymat korxona tomonidan tayyor holda yetkazilmaydi, balki xizmatdan foydalanish jarayonida iste'molchi ishtirokida birgalikda yaratiladi [3]. Yo'lovchi safar davomida axborotdan foydalanadi, marshrutni tanlaydi va xizmat sifatini o'z tajribasi orqali baholar ekan, strategiyani amalga oshirish natijasi korxona ichki ko'rsatkichlari bilan cheklanmaydi.

Jamoat transporti korxonasining strategiyasi ikki turdagi majburiyat oralig'ida shakllanadi. Birinchisi, ijtimoiy majburiyat bo'lib, aholining harakatlanish ehtiyojini uzluksiz qondirishni talab qiladi. Ikkinchisi, iqtisodiy majburiyat bo'lib, resurslardan samarali foydalanish va moliyaviy barqarorlikni ta'minlashni nazarda tutadi. Ikkala majburiyatni bir vaqtda bajarish faoliyat turlarini yagona tizimda muvofiqlashtirishni taqozo etadi.

Keltirilgan uch qoida tizimli-kompleks yondashuvning zaruratini asoslaydi: strategiya bir vaqtning o'zida korxonaning ichki qobiliyatlarini, faoliyat turlari o'rtasidagi muvofiqlikni va yo'lovchi bilan birgalikda yaratiladigan qiymatni qamrab olishi lozim. Maqolaning maqsadi ana shu uch jihatni yagona boshqaruv konturida birlashtiruvchi konsepsiyani ishlab chiqish hamda uni tekshiriladigan ko'rsatkichlar bilan bog'lashdan iborat. Asosiy savol quyidagicha qo'yiladi: strategiyani amalga oshirish jarayoni qaysi quyi tizimlarga ajratilsa, ularning o'zaro ta'siri boshqariladigan va o'lchanadigan bo'ladi?

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Strategiyani amalga oshirishni o'lchash masalasi muvozanatlashgan ko'rsatkichlar tizimi doirasida hal etilgan. Yondashuv moliyaviy natijalar bilan bir qatorda mijozlar, ichki jarayonlar hamda o'rganish va rivojlanish yo'nalishlarini qamrab olib, strategik maqsadlarni kundalik faoliyat ko'rsatkichlariga aylantirish tartibini beradi [4]. Transport korxonasida ushbu tuzilma harakat xavfsizligi, jadval bajarilishi, xarajat darajasi va yo'lovchi bahosi ko'rsatkichlarini bitta boshqaruv panelida birlashtiradi.

Jamoat transporti sohasiga xos boshqaruv shakllari alohida o'rganilgan. Natijaga bog'langan shartnomalar bo'yicha tadqiqot tashuvchi bilan buyurtmachi o'rtasidagi munosabatlarni xizmat sifati va hajm ko'rsatkichlariga bog'lash raqobat tanlovi yoki muzokara yo'li bilan amalga oshirilishi mumkinligini, har ikki mexanizmning samarasi shartnoma ko'rsatkichlarining aniqligiga bog'liqligini asoslagan [5]. Ushbu qoida strategiyani amalga oshirish jarayonini tashqi shartnomaviy majburiyatlar bilan muvofiqlashtirish zarurligini bildiradi.

Yo'lovchi tomoni bo'yicha qiyosiy sharh qoniqish va sadoqat ko'rsatkichlariga xizmat ishonchligi, axborot yetarliligi va narx munosabati eng kuchli ta'sir ko'rsatishini aniqlagan [6]. Xizmat sifatini o'lchash metodologiyasi esa ushbu ta'sirlarni moddiylik, ishonchlik, javobgarlik, kafolatlilik va empatiya o'lchovlariga ajratadi [7]. Keltirilgan o'lchovlar strategiyaning mijozga yo'naltirilgan quyi tizimi uchun tayyor baholash apparatini beradi.

Ko'rib chiqilgan manbalar strategik boshqaruv, shartnomaviy munosabatlar va xizmat sifati masalalarini alohida yoritadi. Jamoat transporti korxonasi sharoitida ularni yagona amalga oshirish konturida birlashtiruvchi va quyi tizimlar o'rtasidagi bog'lanish tartibini belgilovchi konsepsiya kam ishlab chiqilgan. Maqola ana shu bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ish nazariy-amaliy konsepsiya konstruksiyasi sifatida bajarildi. Axborot bazasiga xalqaro ilmiy nashrlar, amaldagi me'yoriy hujjatlar va rasmiy statistik manbalar kiritildi; manbalar quyi tizimning mazmunini yoki baholash ko'rsatkichining o'lchov tartibini asoslashiga qarab tanlandi.

Me'yoriy chegara jamoat transporti tizimini isloh qilishga oid qaror [8], transport-logistika tizimini rivojlantirish hujjati [9] hamda yo'lovchi tashish faoliyatini tartibga solish bo'yicha qaror [10] asosida belgilandi. Miqdoriy asos sifatida yo'lovchi tashish tarkibiga oid tahliliy nashr [11] va Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari [12] qo'llanildi.

Konsepsiya to'rt quyi tizimdan tashkil topgan tuzilma sifatida qurildi. Strategik quyi tizim maqsadlar iyerarxiyasini va ularning me'yoriy hujjatlarda belgilangan vazifalar bilan muvofiqligini ta'minlaydi. Operatsion quyi tizim harakat jadvali, park holati va marshrut tarmog'ini qamrab oladi. Moliyaviy quyi tizim xarajatlar tuzilmasi, tarif siyosati va shartnomaviy to'lovlarni birlashtiradi. Mijozga yo'naltirilgan quyi tizim xizmat sifati va yo'lovchi munosabatini o'lchaydi.

Quyi tizimlar o'rtasidagi bog'lanish uch qoida asosida tartibga solinadi. Birinchidan, har bir quyi tizimning ko'rsatkichi boshqasining natijasiga ta'sirini aniq ifodalashi lozim. Ikkinchidan, ko'rsatkichlar bir xil hisobot davri va o'lchov birligiga keltiriladi. Uchinchidan, ziddiyatli holatlarda ustuvorlik me'yoriy hujjatda belgilangan vazifaga beriladi. Uchinchi qoida amaliy ahamiyatga ega, chunki xarajatni qisqartirish va xizmat sifatini oshirish talablari qisqa muddatda bir-biriga qarama-qarshi kelishi mumkin.

TAHLIL VA NATIJALAR

Birinci natija quyi tizimlarni ajratish va ularga baholash ko'rsatkichlarini birlashtirish orqali olindi. Strategik quyi tizim maqsadlarning me'yoriy vazifalarga muvofiqligi darajasi bilan, operatsion quyi tizim jadval bajarilishi va park tayyorligi bilan, moliyaviy quyi tizim xarajat qoplanishi va tarif tarkibi bilan, mijozga yo'naltirilgan quyi tizim esa xizmat sifati bahosi va sadoqat ko'rsatkichi bilan o'lchanadi [4]. Quyi tizimlar tarkibi va ularning nazariy asoslari 1-jadvalda umimlashtirildi (1-jadval).

1-jadval

Tizimli-kompleks konsepsiyaning quyi tizimlari va baholash ko'rsatkichlari¹

Quyi tizim	Mazmuni	Baholash ko'rsatkichi	Nazariy asos
Strategik	maqsadlar iyerarxiyasi va me'yoriy vazifalarga muvofiqlik	maqsadlarning bajarilish darajasi	[2]
Operatsion	harakat jadvali, park holati, marshrut tarmog'i	jadval bajarilishi va park tayyorligi	[8]
Moliyaviy	xarajatlarni tuzilmasi, tarif siyosati, shartnomaviy to'lovlar	xarajatlarning qoplanish darajasi	[5]
Mijozga yo'naltirilgan	xizmat sifati va yo'lovchi munosabati	sifat bahosi va sadoqat ko'rsatkichi	[7]
Resurs va qobiliyatlar	kadrlar, texnologiya va tashkiliy tajriba	qobiliyatlarni yangilash sur'ati	[1]
Qiymatni birgalikda yaratish	yo'lovchi ishtirokidagi xizmat jarayoni	axborotdan foydalanish qamrovi	[3]
Monitoring va qayta baholash	ko'rsatkichlarni davriy kuzatish	og'ishlarga javob berish muddati	[4]
Tashqi muvofiqlik	milliy strategik vazifalar bilan bog'liqlik	dasturiy loyihalarda ishtirok	[9]

Ikkinchi natija institutsional asosning konsepsiya uchun tayyorligini ko'rsatadi. Jamoat transporti tizimini isloh qilish to'g'risidagi qarorga muvofiq, shahar avtobus marshrutlarida bosib o'tilgan masofa va xizmat sifatiga bog'langan brutto-shartnoma tizimi joriy etildi; 2 000 ta avtobus, jumladan, Toshkent shahri uchun 1 000 ta avtobus sotib olish, avtomatlashtirilgan dispetcherlik boshqaruvi va monitoring tizimlarini tashkil etish, vaqt bo'yicha tabaqalashtirilgan tariflar va elektron to'lovni rag'batlantirish belgilandi [8]. Tizim Toshkent shahrida 2023-yil 1-martdan, Andijon, Samarqand, Namangan, Qarshi va Urganch shaharlarida 2023-yil 1-avgustdan, Nukus hamda boshqa hududiy markazlarda 2024-yil 1-iyundan joriy etildi [8]. Keltirilgan yechimlar operatsion va moliyaviy quyi tizimlarni bitta shartnomaviy mexanizm orqali bog'laydi va natijaga bog'langan boshqaruv qoidasini amalda tasdiqlaydi [5].

Uchinchi natija sohaning miqyosi bilan izohlanadi. 2022-yilda respublikada barcha transport turlarida 6 mlrd 170,8 mln nafar yo'lovchi tashilgan, yo'lovchilar aylanmasi 144,7 mlrd yo'lovchi-kilometrga yetgan, yo'lovchilarning 97,5 foizi avtomobil transportidan foydalangan [11]. Avtomobil transporti xizmatlari tarkibida yo'lovchi tashish ulushi 59,6 foizni tashkil etgan [12]. Bunday miqyos strategiyani amalga oshirishda operatsion ko'rsatkichlarning kichik o'zgarishi ham yirik iqtisodiy natijaga aylanishini bildiradi.

To'rtinchi natija uzoq muddatli maqsadlar bilan bog'liq. Transport-logistika tizimini rivojlantirish hujjatida 2030-yilga qadar xalqaro yuk tashish hajmini ikki barobar oshirish, transport-logistika xizmatlari eksportini ikki barobar ko'paytirish, tranzit yuk hajmini 22 mln tonnaga yetkazish, logistika markazlarining yuklarni qayta ishlash quvvatini uch barobar oshirish hamda elektron logistika tizimini rivojlantirish vazifalari belgilangan [9]. Korxona darajasidagi strategiya ushbu milliy vazifalar bilan muvofiqlashtirilganda, resurs jalb qilish imkoniyatlari kengayadi.

Beshinchi natija tartibga solish muhitining barqarorlashuvidan kelib chiqadi. Yo'lovchi tashish faoliyatini tartibga solish bo'yicha qaror agregator platformalarini davlat axborot tizimlari bilan integratsiyalashni,

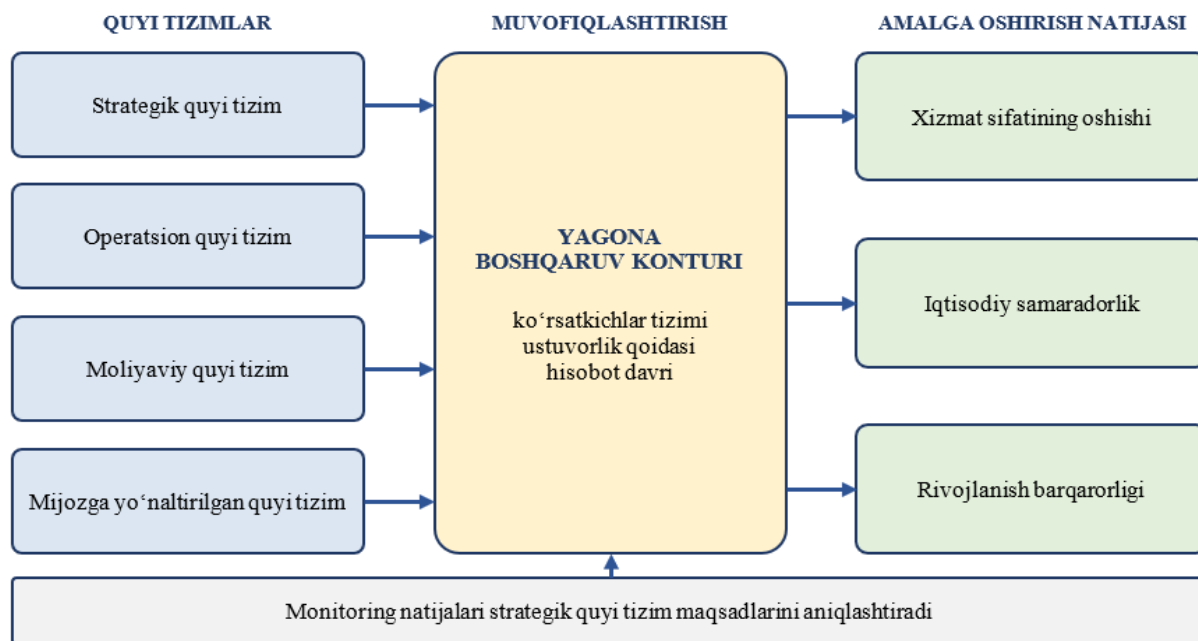
1 Manbalar asosida muallif ishlanmasi

elektron kvitansiya berishni va transport vositalariga qo'yiladigan talablarni belgilaydi [10]. Aniq talablar bozor ishtirokchilari uchun bashoratli muhit yaratadi va uzoq muddatli investitsiya qarorlarini asoslashni osonlashtiradi [1].

Oltinchi natija konsepsiyani joriy etish bosqichlariga tegishli. Tayyorgarlik bosqichida quyi tizimlar ko'rsatkichlari yagona jadvalga keltiriladi va hisobot davri moslashtiriladi. Joriy etish bosqichida ko'rsatkichlar bo'yicha mas'uliyat taqsimlanadi hamda og'ishlarga javob berish tartibi belgilanadi. Nazorat bosqichida esa erishilgan natija strategik maqsadlar bilan qiyoslanib, keyingi davr vazifalari aniqlashtiriladi [4].

Nazariy qoidalar va institutsional shart-sharoit sintezi natijasida tizimli-kompleks konsepsiyani modelini ishlab chiqildi (1-rasm).

1-rasm. Jamoat transporti korxonasi rivojlanish strategiyasini amalga oshirishning tizimli-kompleks konsepsiyasi²

Modelda to'rt quyi tizim kirish bloklari sifatida berilgan bo'lib, muvofiqlashtirish konturi ularning ko'rsatkichlarini yagona hisob chegarasiga keltiradi; chiqish qismi xizmat sifati, iqtisodiy samaradorlik va rivojlanish barqarorligidan iborat. Quyi tasma monitoring natijalarining strategik quyi tizimga qaytishini ifodalaydi. Qaytish konturi konsepsiyaga o'rganuvchan xususiyat beradi, chunki amalga oshirish tajribasi keyingi davr maqsadlarini aniqlashtiradi [1].

Konsepsiyani amaliy afzalligi quyi tizimlar o'rtasidagi ziddiyatlarni oshkor qilish imkoniyatidir. Xarajatni qisqartirish talabi jadval zichligini pasaytirsa, mijoz quyi tizimining ko'rsatkichi darhol o'zgaradi va qaror qayta ko'rib chiqiladi [6]. Xizmat sifati o'lchovlarini muntazam kuzatib borish esa yo'lovchi bilan birgalikda yaratiladigan qiymatni boshqaruv qaroriga kiritish imkonini beradi [3].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Jamoat transporti korxonasining rivojlanish strategiyasi strategik, operatsion, moliyaviy va mijozga yo'naltirilgan quyi tizimlar yagona muvofiqlashtirish konturida birlashtirilganda izchil amalga oshiriladi. Taklif etilgan konsepsiya har bir quyi tizimni o'lchanadigan ko'rsatkich bilan ta'minlashi, ular o'rtasidagi bog'lanish tartibini belgilashi va monitoring natijasini qayta hisobga kiritishi bilan amaliy boshqaruvga mos keladi.

Korxona rahbariyatiga strategik maqsadlarni quyi tizimlar kesimida yillik ko'rsatkichlar jadvaliga aylantirish, har bir ko'rsatkich uchun mas'ul bo'linma va hisobot davrini birlashtirish tavsiya etiladi [4]. Shartnomaviy munosabatlarda xizmat sifati mezonlarini to'lov shartlari bilan bog'lash natijaga yo'naltirilgan boshqaruvni mustahkamlaydi [5].

Operatsion quyi tizimda avtomatlashtirilgan dispetcherlik va monitoring ma'lumotlarini tahliliy hisobotlarga aylantirish, jadval bajarilishidagi og'ishlarni marshrut darajasida kuzatish maqsadga muvofiq [8]. Moliyaviy quyi tizimda tarif tarkibini xarajat tuzilmasi bilan qiyoslab borish resurslardan foydalanish samaradorligini oshiradi.

Mijozga yo'naltirilgan quyi tizimda yo'lovchilar bahosini muntazam o'lchash va natijani operatsion qarorlarga kiritish tavsiya etiladi [7]. Milliy darajadagi vazifalar bilan muvofiqlashtirish esa korxona strategiyasini uzoq muddatli rivojlanish yo'nalishlariga bog'lab, investitsiya qarorlarini asoslash imkonini beradi [9].

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Teece D.J., Pisano G., Shuen A. (1997). Dynamic capabilities and strategic management. *Strategic Management Journal*, 18(7), 509–533. DOI: 10.1002/(SICI)1097-0266(199708)18:7<509::AID-SMJ882>3.0.CO;2-Z. [https://sms.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/\(SICI\)1097-0266\(199708\)18:7%3C509::AID-SMJ882%3E3.0.CO;2-Z](https://sms.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/(SICI)1097-0266(199708)18:7%3C509::AID-SMJ882%3E3.0.CO;2-Z)
2. Porter M.E. (1996). What is strategy? *Harvard Business Review*, 74(6), 61–78. <https://hbr.org/1996/11/what-is-strategy>
3. Vargo S.L., Lusch R.F. (2004). Evolving to a new dominant logic for marketing. *Journal of Marketing*, 68(1), 1–17. DOI: 10.1509/jmkg.68.1.1.24036. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1509/jmkg.68.1.1.24036>
4. Kaplan R.S., Norton D.P. (1996). Using the Balanced Scorecard as a strategic management system. *Harvard Business Review*, 74(1), 75–85. <https://hbr.org/1996/01/using-the-balanced-scorecard-as-a-strategic-management-system-2>
5. Hensher D.A., Stanley J. (2008). Transacting under a performance-based contract: The role of negotiation and competitive tendering. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 42(9), 1143–1151. DOI: 10.1016/j.tra.2008.05.002. <https://ideas.repec.org/a/eee/transport/v42y2008i9p1143-1151.html>
6. van Lierop D., Badami M.G., El-Geneidy A.M. (2018). What influences satisfaction and loyalty in public transport? A review of the literature. *Transport Reviews*, 38(1), 52–72. DOI: 10.1080/01441647.2017.1298683. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01441647.2017.1298683>
7. Parasuraman A., Zeithaml V.A., Berry L.L. (1988). SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 12–40. <https://www.semanticscholar.org/paper/d26a243f00ca372b424a029ae22521299f00ede>
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 16-fevraldagi "Jamoat transporti tizimini isloh qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-59-son qarori. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. <https://lex.uz/acts/-6386205>
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 27-yanvardagi "O'zbekiston Respublikasining transport-logistika tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-28-son qarori. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. <https://lex.uz/acts/-7342148>
10. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 2-apreldagi "Avtomobil transportida yo'lovchi tashish faoliyatini tartibga solish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 200-son qarori. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. <https://www.lex.uz/uz/docs/-7459068>
11. Gazeta.uz (2023, 24-fevral). 2022-yilda O'zbekistonda yo'lovchilarning 97,5 foizi avtomobildan foydalandi — Prognozlashtirish va makroiqtisodiy tadqiqotlar instituti ma'lumotlari. <https://www.gazeta.uz/oz/2023/02/24/passanger/>
12. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Avtomobil transporti xizmatlarining tarkibi. <https://stat.uz/uz/matbuot-markazi/qo-mita-yangiliklar/35936-2avtomobil-transporti-xizmatlarining-tarkibi-3>

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100